

CAPUT TERTIUM

DE

Jure publico in specie Romano-germanico.

§pus I.

De Indole & Naturâ *Juris publici Romano-germanici.*

Visce jàm præcognitis progredimur paulò proximiùs ad nostrum in specie *Jus publicum Romano-germanicum*, quod tanquam *Jus publicum particulare* soli *Imperio Romano-germanico* proprium fundatur in *Principiis universalibus* per *Recessus Imperii*, *Capitulationes cæsareas*, *Pacta* & *Pacificationes*, ad præsentem Imperii nostri Statum determinatis: est itaque *Jus publicum Romano-germanicum* Complexus Legum, ad Statum Imperii Romano-germanici, ejusque Gubernationem & Conservationem principaliter ac per se pertinentium; vnde & eadem fluit ejusdem in specie *Jurisprudentiae publicæ* Definitio: quod sit habitus practicus, Leges publicas & fundamentales Imperii Romano-germanici, resque iis connexas rectè intelligendi & dextrè adplicandi ad Casus speciales in eodem Imperio obvenientes, ut adpareat quid justum in iis sit, atque injustum? Hæc verò *Jurisprudentia publica* præsertim in nostro *Imperio* vel eò magis est necessaria, quo magis anomala, & latius extensa est *Civitatis Romano-germanicæ* forma: sua quippe sunt Jura specialia *Imperatoribus*, & singulis *Imperii Statibus*: alia *Electoribus*, alia *Principibus* tūm novis, tūm antiquis: alia *Comitibus*, ac *Prælatis*, alia *Civitatibus*, alia diversis diverorum *Territoriorum Dominis*: sua porrò sunt Jura specialia *Nobilitati immediatæ*, atque *Ordini Equestri*: sua demum *Sacerdotio*, & sua *Imperio*, ut adeò nullibi magis intersit, hanc *regiam Jurisprudentiae Partem* novisse, idque vel eò magis, quo exactius ad ipsam *Imperii* nostri Conservationem primariò attendere oporteat, ne dūm *Cæsari* quid tribuimus, in Jura *Statuum* impingamus, *Ordinum* libertatem vel nimium extendamus, aut nimium restringamus, sed ut sua eujusque Jura intrà justos quæque limites dimetiamur. — Immò hæc *Juris publici Scientia* in nostro *Imperio* inde eò adhuc magis requiritur, quo plures diversæ in eodem vigent *Religiones*, quibus per *Jus publicum* cùm Termini, tūm cætera sua Jura definiuntur, id quod circa hanc præprimis Materiam valdè intricatam, ad evitandas plurimas inde emergi solitas Turbationes, vel maximè fuerit novisse. Rideant ergò *Extranei rerum Imperii* nostri publicarum imperiti nostram in excolendo *Jure publico* Curam atque Sollicitudinem: imprudentiæ illos arguent ex propriis *Patriotis* illi, quibus Munere *Legationum* fungi, aut alia negotia publica in nostro

Im-

Imperio aliâ occasione pertractare contigit, autem continget vniquam, qui *Notitia Imperii* nostri, quam in *Academiis* neglexerunt, ac vel adquirendi occasionem non habuerunt, ferre labore nimis ferò comparare debuisse, uno ore profitebuntur.

§pus II.

De Jure publico Germaniae primo.

Cupra jām notavimus, ab Origine & Mutatione *Reipublicæ* etiām haberi Originem ac Mutationem *Juris publici*, vnde *Jus publicum germanicum* propriè loquendo, ortum suum trahit, ab eo tempore, quo Divisione amplissimi *Francorum Imperii* inter *Ludovicū Pii* filios facta per *Pactum Verdunense* a. 843. Germania tanquam *Regnum sui juris*, adsignata fuit *Ludovico inde dicto Germanico*: Erimverò sub *Inpp. Carolingicis*, & diù quoque post illos, paucæ admodūn *Leges publicæ* extiterunt, quod mirum non est, ubi tām ampla *Regum* potestas, qui omnia pro arbitrio disponunt: amplissimam verò *Carolingorum* fuisse potestatem, nemo est, qui ignorat; *Carolus* equidem non nisi in *Comitiis* *Leges* ferebat, sicut & hodiè obtinet: ast *Comitia* hæc tantum adhibebantur *Consilii gratiā*, vnde *vota Ordinum* in illis erant merè *consultativa* potius, quam vel m nimè *decisiva*: quemadmodū enim *Princeps* in Negotiis gravioribus adhibere solet *Consiliarios*, ita olim *Imperator* non nisi in vim *Consilii Consensum* expetiit *Procerū Imperii*. Omnes verò istæ *Leges à Carolo M. conditæ*, quarum paucæ *Statutum publicum*, plures *Statutum ecclesiasticum* concernebant, à *Salusio* collectæ, extant sub nomine *Capitularium Francorum*.

§pus III.

De variis *Juris publici germanici* Mutationibus atque Incrementis,

Crescente ac vel mutatâ *Republikæ* sensim excrevit ac vel mutatum fuit nostrum *Jus publicum*, & primū quidem sub *Ottone M.* duplatam sortitur Denominationem, *Romanо-germanicum*: quandò videlicet sub eodem glorioſissimo *Imperatore*, nostra *Germania* cum *Regno Longobardico*, ipsoque *Imperio Romano* nexu perpetuo fuit conjuncta. Sic sub *Imperatoribus Ottone* M. subsecutus, cum ipso *Legum fundamentalium* numero sensim adaugatum fuit *Jus publicum Romano-germanicum*, prout res *Ecclesiæ*, aut cause *Feudorum*, aut *Bellarum* rationes id exposcebant: sic ubi sumamus *Pontifex* cum *Henrico IV.* Imp. propter *Investituram Episcoporum* per *annulum & baculum* factam contendebat, quatenus per hoc Episcopis non tantum *secularia Bona*, sed ipsa etiām Potestas spiritualis ab *Imperatore* concedi videretur, celebris tandem *Transactio Ca-*

Calixtina, a. 1122. natā est sub Henrico V. Imp. quā *Capitalis libertas eligendi Episcopos restituta*, & *investitura per Sceptrum fuit introducta*. Porrò cum inclita nostra *Natio germanica*, de *Curiā Romānā*, ratione Annatarum, Beneficiorum, Collationum, aliarumque id genus *Reservationum Pontificiarum*, diū fuisset conquesta, hisce tandem querelis ac gravaminibus Medelam attulit *Concilium Constantiense*, vnde ejusdem *Decretis* utū satis favorabilibus, & sub Alberto II. Moguntiæ ab Imperio acceptatis, paucis tamen ad effectum deductis, ipsa demū *Concordata Germaniæ* inter Fridericum III. Imp. & Nicolauum V. a. 1448. *Aſcbaffenburgi* conclusa provenerunt. Sic ratione *Belli Schmäleldici* a. 1555. in *Comitiis Augustinis* condita fuit *Pax Religiosa*, quā primū Jura Catholicis propria, communicabantur cum Protestantibus, vt postea ratione *Belli tricennalis* exorta est ipsa *Pax Westphalica*: quæ omnes præter alias in Imperio nostro Romano-germanico *Leges* sunt publicæ ac fundamentales, quantum ipsum *Civitatis nostræ Statum publicum* primariò concernunt, ac vel ipsam *Regiminis formam* adſciunt.

Sþpus IV.

De novissimâ Juris publici Romano-germanici facie sub Maximiliano I. Imp.

Enimverò ante tempora Maximiliani I. Imp. *Leges* atque *Imperii Recessus* ut plurimum fuere neglecti, neque in scripturam redacti: quippe *Status potentiores* non comparuere in *Comitiis*, hâc comparendi necessitate vel solis *Imperii Civitatibus* incumbente, quæ etiàm solæ & vnicæ erant sollicitæ in *Legibus consignandis*, vnde omnes *Recessus* ante *Maximilianum* conditi, ex ipsis *Civitatum Archiviis* peti debuerunt. Ast tempore Maximiliani I. egregia facta fuit *Mutatio*: mortuo nàmque a. 1496 Sigismundo Archiduce Austr. omnes & singulæ *Terræ Austriacæ* ad vnum devolvebantur ipsumque *Imperatorem*, ab a. 1362. inter Alberti II. filios divisæ: præterquàm quod per Matrimonium filii sui Archiducis Philippi cum Joannâ, vnicâ *Ferdinandi Catolici* hærede, ipsis Domui Austriacæ cæteròquin sat potenti, tantus tâmque spectabilis fieret accessus: vnde *Status Imperii* ab Imperatore nimùm prævalido sibi timentes, varia nolentes volentes *Pacta*, & *Conventiones publicas* iniérunt: & tunc primùm exactius servari cœperunt *Comitiorum Decreta*, *Pactorum Tabulae*, aliaque *Acta publica*.

Sþpus V.

De septem majoribus Juris publici Rno-germanici Epochis.

At seriùs in *Sistema* redigi cœperunt, de quo antequàm fusius tractabimus, præmittendæ veniunt septem majores nostri Juris publici Romano-germanici

nici Epochæ cù Vicissitudines, quarum *prima* statim incipit sub Ottone M.
ubi Regnum Germaniæ cum Longobardico, ipsoque Imperio Romano fuit con-
junctum: vnde eminentiori Prædicato: sacri Imperii Romano-germanici (das
H. Römische Reich deutscher Nation) ejusque Rex titulo: Augusti ac Romano-
rum Imperatoris Jure perpetuo vtuntur. Altera, consigit sub Henrico IV.
Imp. qui primus à Gregorio VII. P. Banno ecclesiastico fuit notatus, Exemplo
alias inaudito, quo postea sub Henrico V. Imp. celebris illa *Transactio Calixtina*
fuit exorta. Tertiam *Juris publici Romano-germanici* Periodum dederunt
magni Interregni tempora, ubi post obitum Conradi IV. Imp. ab a. 1254. usque
ad Rudolphi Habsp. Electionem, per integros XIX. annos Imperium legitimo
destituebatur *Capite, Comitiis atque Imperii Tribunalibus* clausis, Turbis, Diffi-
cationibus, Bellis atque Rapinis omnia salsque dèque vertentibus: vnde inter Status
aliosque Privatos mutua defensionis Pacta, Austregæ, diversaque *Ordinum Jura*
promanarunt: inde incrementa fecerunt *Vrbes Imperiales*, atque *Nobilitas*
immediata, præsertim extincis *Ducum Francorum, Suevorumque Familiis*:
increcente indiè *Superioritate Statuum territoriali*, atque exerto demùm
Electoralij Collegio antè prorsus incognito. Quarta oritur *Mutatio* sub Carolo
IV. Imp. quando per auream Bullam velù primam Imperii nostri *Constitutio-*
nem pragmaticam, prior *Juris publici Romano-germanici* haçtenuis soli *Ob-*
servantie innixi incertitudo fuit sublata, indefinita *Imperatoris* atque *Electorum*
Jura jàm primùm definita, ipsaque *Imperii Forma* hucusque incognita, jàm
primùm certa reddebatur. Quinta atque principalior nostri *Juris publici* Epochæ
Originem suam debet Maximiliano I. sub cuius gloriose Regimine *Imperium*
Romano-germanicum novam veluti faciem induere cœpit, *Judicio Camerali*
a. 1495. in Comitiis Wormat. instituto: *Jure Austregarum* confirmato: per
Constitutionem de *Pace publica* cù *civili profana* (königlicher Landfriede) *Jure*
manuario tam fatali, penitus eradicato: *Imperio* in Comitiis Augustanis in
decem Circulos diviso: ipsoque *Regimine* diversis *Constitutionibus* aliis in præ-
sentem serè formam redacto. Sexta occurrit Vicissitudo sub Carolo V. Imp.
cui tanquam Principi nimis præpotenti prima ab *Electoribus* præscripta fuit
Capitulatio, post Coronationis solennia jure jurando firmata, modò ab omnibus
neo-Electis tanquam præcipua Imperii nostri *Lex fundamentalis* in perpetuum
confirmata. Sub eodem Carolo V. a. 1521. in Comitiis Wormat. publicata
fuit *Matricula Imperii*: a. 1555. in Comitiis August. condita *Pax Religiosa*,
atque *Ordo Executionis* decretus. Septimam denique atque ultimam nostri
Juris publici Romano-germanici Periodum ipsi terminat *Pax Weltbalica*,
Ostiabrige & Monasterii celebrata, per quam *Electorum* æquæ ac reliquorum
Imperii Ordinum Jura Majestatis emula sensim adquisita, legè perpetuā fuere
con-

confirmata, Jura etiām viriusque *Religionis*, receptis quoque *Reformatis*, stabilita, *Corpus protestanticum* ab ipso *Catholicorum Corpore certis Legibus divi- sum, octavus Electoratus neo-introductus, plurimæ Statuum Controversiæ so- lenniter definitæ, iplaque totius Imperii ejusve Regiminis formia ita vniuersaliter constructa, ut ideò hæc *Pax Westphalica* merito adpelletur ipsum Imperii no- stri Palladium. Quamvis interea per *Recessum Imperii novissimum*, per *Pacem Novio-magensem, Ryswicensem, atque Badensem*, per *nōnum Electoratum, &c.* diversas nostrum *Jus publicum* hucusque subiérit Mutationes, haec tamen omnes ipsam Imperii nostri Structuram adeo needū alterarunt, quin minus ita sub- stantialiter immutarunt, ut ad novam *Juris publici Periodum* propriè consti- tuendam videri possent sufficiētes.*

Sþpus VI.

Dé diversis *Juris publici Germaniae* Natalibus.

*E*x jām dictis adparet, quod si quæstio sit de *Jure publico Germaniae primævo*, eccl generaliter tali, illud ortum suum habeat cum ortu Imperii germanici: quod si queratur de *Jure publico Rotiano-germanico* qua tali in specie, hoc ortum suum trahat ab ipso *Germanie nexu cum Imperio Romano*: si verò præcisè sit quæstio de nostro *Jure publico præsenti*, quale hodiè in *Imperio* viger, istud ad tempora *Maximiliani I. Imp.* debeat referri.

Sþpus VII.

De *Jure publico Romano-germanico* sensim in *Sistema* redacto.

*A*st seriùs in *Sistema* fait redactum: Evidem ante *Maximilianum I.* plurimi, in ipsum *Jus publicum* veluti *Sistema* Commentarios scripsérunt, qui hodiè tamen aut exiguum, aut ferè nullum suppetit vsum: sic *Leopoldus de Baben- berg*, Ecclesiæ Moguntinæ Canonicus, postea Episcopus Bambergensis, Seculo XIV. in hoc *Jus publicum* edidit *Commentarium*, cui plurimum ex *Jure Ca- nonico* atque *Civili* promiscuè inseruit, purè scribendo de *Juribus Cæsariorum*, nihil de *Jure Statuum* commemorando. Item *Petrus ab Andlo*, Canonicus Colma- riensis, collegit *Acta Imperii publica*, sed irrito ferè Conatu: ista nāmque *Siste- mata* omnino manca erant, atque imperfecta, quām in secul's subsequentibus per varias *Imperii Constitutiones*, præsertim per *Instrumentum Pacis Westpha- licæ*, plurima in *Imperio* fuerint innovata, hisce priorum seculorum *Authoribus* incognita. Pleniùs *Juris publici Romano-germanici* Fontes examinare cœpit seculo XV. *Dominicus Arumæus Jenensis*, qui potissimum *Juris publici Sistema* certis Dissertationibus, quinque distinctis Voluminibus absolvit, quem feliciter secutus est *Christoph. Lebmannus* in Chronico suo Spirensi, pluresque alii magni nominis *Scriptores recentiores* ævi.

Sþpus

Sphus VIII.

De Quæstione: an expedit, *Jurisprudentiam publicam* tradere in Academiis?

¶ Isdem temporibus, quēis paulo penitiū inquiri cōperat in ipsum *Jus publicum*, suborta est quæstio: an liceret *Jurisprudentiam publicam* tradere in Academiis? quatenus Privatorum non esset noscere, atque inspicere Arcana Principum: at mox composita Lis est, quin hodiē vel minimum desuper amplius supersit dubium: tūm, quod non *Arcana Imperii*, sed ea, quæ publicis Historiarum Monumentis, atque *Imperii Legibus* comprehenduntur, in *Jure publico* doceantur: tūm quod *Jurisprudentia publica* sit pars principalior *universæ Jurisprudentiæ*, quæ antequām sive *Vitam civilem*, sive *Aulam* ingrediamur, nos eruditos satis atque idoneos reddere debet ad *Rerpublicam* in Partibus nobis credendis rite gubernandam, immō quam addiscere vel eo magis necessarium est *Juris-Consulso*, quo magis *Imperatoris & Statuum* interest, totique *Imperio* proficuum, dari Viros, qui ejus structuram nōrint, & sic ad *Negotia publica* scitè administranda possint adhiberi. Verūtamen præ omnibus cavendum est, ne forte aliquandò Negotiorum publicorum Gestores in *Potentiorum Controversiis* nimia utamur Licentiā, ne vel impingamus contra Jura Cæsarī, aut Principis alterius præpotentis, sed potius reflectere oportet ad aureum illud Parcētum: difficile est scribere de illis, qui possunt præscribere, & periculosum de illis judicare, qui valent condemnare. Vide J. P. O. art. V. §. 50.

Sphus IX.

De vulgari antiquâ *Juris publici* tradendi Methodo.

Quām interim hoc ipsum postea *Jus publicum* explicare cōperint *Juris consulti*, in eodem tradendo varijs varijs usi sunt *Methodo*: Quidam ex *Jure civili* potius, quām ex ipsis *Legibus Imperii fundamentalibus* hanc doctrinam declarārunt, *Jus Romanum* in fundamentum vocantes, utrū à moderno *Imperii Statu* prorsus alienum: sicut enim hodierna nostri *Imperii forma* ab antiquâ *Reipublicæ Romanae* structurâ toto cœlo discrepat, ita quoque *Jus publicum Romanum* nostræ *Civitatis germanicæ* Statui ne vel minimè convenit: immō quam parùm *Leges Imperii nostri fundamentales* alteri conformes sunt *Reipublicæ*, tam parùm quoque *Leges Romanae* fundamentum esse possunt nostri *Juris publici*; sic Authores non nulli summam nostri *Imperatoris Potestatem* inceptè fundārunt in famosâ *Lege Rhodiâ de jactu*: Electores, Provinciarum Præsidibus, ipsumque *Saxonem* velut *Imperii Archi-Marescallum*, Præfecto Prætorio comparantes, quorum Authorum Duces erant: Arumæus JC. Daniel Otto, Paar-meisterus, Sprengerus &c. Vnde emergit, istos *Jurisprudentie* Deditos oleum &

& operam perdere, qui ex Bartholi, similiumve Traditionibus, hodiernum Imperii Romano-germanici Statum dimicuntur. Nec inde tamen Leges civiles, earunve Rationes ab Instituto nostro penitus proscribendas esse concludimus, quin potius fateamur, multa in iis, Juri naturæ & Gentium consentanea reperiri, quæ formando firmandoque Statui nostro, Statusque Rationi adminiculentur. Hisce ergo utramur ita, ut ne dominantur Instituto nostro, sed ancillentur, ac serviant.

Sophus X.

De falsis plurimorum Juris publici Doctorum Hypothesibus.

Alli quidam secuti sunt *Principia Domestica*, ac magis genuina, veluti Herman. Conringius, primùm Medicus, dein Studium juridicum teatatus, & Professor Helmstadiensis factus, quem insecuri sunt alii, præsertim Puffendorfius, & Hypolitus à Lapide: *Principia autem Domestica* isti sequuntur, qui *Statum Juris publici modernum* bene separant à *Statu publico Juris antiqui*, rectam inter utrumque Comparisonem instituentes: sed & isti haec sua *Principia* falsis plerūque Hypothesibus adplicarunt: sic Hypolitus à Lapide contendit, veram in Imperio Majestatem residere penes *Status*, Imperatore non nisi larvatam præ se ferente: ast Libellus iste a. 1647. sub *Anonymo* conscriptus fuit in odium augustinæ Domus Austriacæ, id quod satis ostendit Icon Libro præfixa, Aquilam repræsentans, ad quam deplumandam varii accedunt Reges atque *Principes*; plurimos, qui tempore, quo Liber prodit, vixere, *Juris publici* peritos conjectura tetigit, quod sint ejusdem Libelli Authores: ast vel maximè tamen, magisque fundatè penes Phil. Bogisl. *Gennizium*, ex *Holsatia* (Hollstein) oriundum, anteà Militem, post Sueciæ Historiographum residente. Sic Puffendorfius & que sub *Anonymo* Severini Monzambano, edidit Librum, in quo talam contexuit Hypothesin: *Imperium esse Sistema Civitatum*, ad Normam videlicet septem Belgii Provinciarum fædere inæquali junctarum. Alterius hujusmodi Sistematis Author est Coccejus, quem sequitur Ludwigius, ubi contendit: *Septem* olim fuisse Populos Germaniæ *Principes*: scilicet Suevos, Francos, Vandulos, Saxones, Longobardos, Thuringios, & Bavarios, omnes à Carolo M. subjugatos, ac vel injuriâ temporum subpresso, post Imperatores verò Carolingicos sub Conrado I. quasi *Jure postliminii* restitutos: hosce Populos Germaniæ *Principes* hodiè adhuc repræsentari per *Status Imperii præstantiores*, scilicet: Electores Saxonum, Bavariæ, Brandenburgicæ &c. penes eosdem veldeti *Numina Gentis majora* summam in Imperio residere Potestatem, reliquos *Status*, velut *Numina Gentis minora* nonnisi ab illis majoribus suam habere Potestatis portionem; ast *Sistema* hoc totum quantum convellit vel sola *Pax West.*

Westphalica, quæ tanquam præcipua *Lex fundamentalis* æqualem omnibus Imperii Ordinibus Potestatem, Jure perpetuo attribuit. Vide Gottl. Sam. *Treveri*. Diss. de Studiis Imperii R. G. ruinam procurantibus. Helmst. 1730.

CAPUT QUARTUM

DE

Recentiori Academica *Juris publici* tradendi Methodo. Sphus I.

De *Jure Naturæ* & *Gentium* ad *Methodum* hanc
servandam prærequisito.

De ipsâ *Juris publici* tradendi *Methodo* jàm plurimi disputarunt, istâ tamen semper præhabitâ, quæ ex ipso ejusdem *Disciplinæ* Objeto, Formâ, & Serie delimitur; Ast *Methodus* illa exactè servari non potest absque prævio *Jure Gentium*, cù publico universali, omnis *Juris publici* particularis Principio, Basi ac Fundamento: enimverò jàm ante monstravimus, *Jus Gentium*, cù publicum universale, ipsum esse *Jus Naturæ*, ad Statum integrarum *Gentium* adcommodatum, quatenus nempè vt tamquam *privatum* Actiones dirigit privatorum hominum, sic tanquam *publicum* Jura quoque atque Officia Rerum publicarum definit: vnde & resultare vidimus ipsam *Juris Gentium*, cù publici universalis Definitionem, quod sit complexus Legum naturalium, quæ Actiones integrarum *Gentium* ordinant. Jàm videamus, quantum Auctoritatis huic tribuendum sit *Juri Naturæ* in nostro *Jure publico Romano-germanico*, cuius nec solida adquiri notitia, nec Controversiæ circa negotia Imperii publica oriundæ, satis commode poterunt dijudicari, nisi cum *Legibus Imperii fundamentalibus*, quæ propria *Juris nostri Principia* constituunt, ipsa quoque *Juris naturæ Placita* constanter conjunxerimus.

Quodsi enim scire *Leges* non est illarum *Verba* tenere, sed *Vim* ac *Potestatem*, quam qui penitus introspicere voluerit, opus omnino habet, ut in veras *Legis* cujusvis *Rationes* inquirat, frustrâ quoque is *Leges publicas* se scire crediderit, qui earum *Fundamenta* fatis cognita non habet atque perspecta. Quum itaque prima omnis *Juris publici* *Fundamenta* in ipso *Jure Naturæ* tanquam *Principio* quaerenda sint, non possumus, quin hujus *Juris* Studium ad solidam nostri *Juris publici* Cognitionem imbibendam, non utile modò, sed planè necessarium esse defendamus. Sive verò ipsam *Juris publici S.R. I Doctrinam* speciemus, sive ad *Praxin* ejusdem atque Usum respiciamus, nusquam sane quidquam proficere sine *Juris Naturæ* auxilio poterit, qui *Nubem* pro *Funone amplecti* noluerit. Hinc quoque est, quod nostrum *Jus publicum*, ex quo

Juris